

sü) ve soyut cevherler (müfârikât: ilk varlık, akıllar, nefisler, ruh, bedenle ilişkisi, bekası) gibi konulara yer verilmiştir. İkinci bölüm ilâhiyyât bahisleriyle ilgili olup üç bab halinde düzenlenmiştir. Allah'ın zâtına ayrılan birinci babda O'nun varlığına ve tenzihî sıfatlarına kısaca temas edilmiş, ikincisinde pek de isabetli görünmeyen bir sıralama ile sübûtî sıfatlar zikredilmiştir: Kudret, ilim, hayat, irade, sem' ve basar -bu arada birkaç haberî sıfat- tekvîn, rü'yetullah, kelâm. Bölümün ilâhî fiillere dair üçüncü babında kullara ait ihtiyarî fiillerin Allah tarafından yaratıldığı, irade sıfatının hayrı ve şerri kapsadığı (hüsün-kubuh), ilâhî fiillerin bir hikmeti olmakla birlikte hiçbirinin O'nun için vücub ifade etmediği ve mecburi hedeflerinin bulunmadığı hususları ele alınmıştır. Üçüncü bölüm "Nübüvvet Konuları ve Buna İlişkin Hususlar" başlığını taşımakta ve üç babdan meydana gelmektedir. Birinci babda nübüvvet duyulan ihtiyaç, mûcizenin aklen imkânı, Hz. Peygamber'in mûcizeleri, ismet sıfatı, peygamberlerin meleklerle karşı üstünlüğü ve kısaca keramet konularına değinilmiştir. Bölümün âhiret, sem'iyât ve imâmet bahislerine ayrılan ikinci babı ebedî hayatın ruh ve bedenle gerçekleşeceği, cennetle cehennem halen mevcut olduğu, mükâfatlandırma ve cezalandırma fiilinin Allah için vücub ifade etmediği, büyük günah işleyenlerin şefaathatıyla veya doğrudan affedilebileceği, kabir azabı ve âhiretin diğer halleri, ayrıca iman mahiyetiyle iman-amel münasebeti konularını içerir. Üçüncü babda Sünnî anlayışa ağırlık verilerek imâmet meselesi tartışılmıştır.

Muhteva bakımından önceki kelâm kitaplarından farklı ve yer yer isabetli görünmeyen bir tertiple yapılan *Ṭavâli'ü'l-envâr*'ın mukaddime kısmı ile birinci bölümü eserin yarısından fazlasını oluşturmakla birlikte kelâm ilminin temel konularından değil bu ilmi destekleyici mahiyeteki felsefe bahislerinden (vesâil) meydana gelmiş, İslâm akaidinin ana meselelerine ise kısaca değinilmiştir. Böylece eser, felsefî konulara ağırlık vermek suretiyle kelâm kitaplarının âdeta felsefe kitabı haline gelmesine öncülük yapmıştır. Fahreddin er-Râzî ile Seyfeddin el-Âmidî'nin başlattığı, felsefe ile birleştirilmiş kelâm yöntemi *Ṭavâli'*de en üst noktaya ulaşmıştır. Daha sonra Teftâzânî ve Seyyid Şerîf el-Cürcânî'nin *Şerhu'l-Makâşid* ile *Şerhu'l-Mevâkıf*ında *Ṭavâli'*in planı örnek alınarak felsefenin tabiiyyât ve kısmen ilâhiyyât bahisleri kelâm ilmine ilâve edilmiş,

böylece felsefe ağırlıklı bir kelâm muhtevası ortaya çıkmıştır. Beyzâvî, ayrıca eserinin bir benzeri niteliğinde *Mişbâhu'l-ervâh* adıyla bir risâle kaleme almıştır (Özervarlı, bk. bibl.). *Ṭavâli'ü'l-envâr* ile bu risâlenin en ünlü şerhi *Meṭâli'ü'l-enzâr*, Edwin E. Calverley ve James W. Pollock tarafından *Nature, Man and God in Medieval Islam* adıyla İngilizce'ye tercüme edilmiştir (I-II, Leiden 2002).

Kâdî Beyzâvî'nin başta tefsiri olmak üzere eserleriyle şöhret bulması, *Ṭavâli'ü'l-envâr*'ın plan bakımından farklılık arzemesinin yanı sıra muhtasar olması ve o dönemlerde felsefe kültürüne önem verme akımının yaygınlık kazanması sebebiyle eser üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Kitabın ilk şerhi Ubeydullah (Abdullah) b. Muhammed el-İbrî'nin *Şerhu Ṭavâli'ü'l-envâr min meṭâli'ü'l-enzâr*'dır. En meşhur şerhi ise Şemseddin Mahmûd b. Abdurrahman el-İsfahânî'nin *Meṭâli'ü'l-enzâr 'alâ Ṭavâli'ü'l-envâr* adlı eseridir. Döneminde önemli kabul edilen bu şerhe dair çalışmalar yapılmış, Seyyid Şerîf el-Cürcânî, Ebû'l-Kâsım es-Semerkindî, Efdalzâde Hamîdüddin Efendi, Mustafa Evhadüddin Yarhisârî, Sarıgörez Nureddin Efendi, Muslihuddîn-i Lârî, Hocazâde Muslihuddin Efendi, Molla Hüsrev (*Hâşiye 'alâ Ṭavâli'ü'l-envâr*, Manisa İl Halk Ktp., nr. 864/2) ve Saçaklızâde Mehmed Efendi (*Neşrû't-Ṭavâli'*, Kahire 1342) gibi müellifler hâşiyeler kaleme almıştır. *Ṭavâli'ü'l-envâr*'ın adı geçen iki şerhinin dışında Hacı Paşa, Zeynüddin Abdurrahman b. Muhammed el-Kazvîni, Celâleddin ed-Devvânî, Zeke-riyyâ el-Ensârî, İsmâüddin el-İsferâyîni, Taşköprizâde Ahmed Efendi gibi âlimler de esere şerhler yazmıştır. *Ṭavâli'* 1165 (1752) yılında Üsküp Kadısı Hacı Mustafa Sıdkı tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir (Süleymaniye Ktp., Giresun, nr. 160). Osmanlı medreselerinde İsfahânî'nin şerhiyle birlikte ders kitabı olarak okutulan eserin İstanbul kütüphanelerinde çeşitli nüshaları mevcuttur. *Ṭavâli'*, İsfahânî'nin şerhiyle birlikte İstanbul (1305) ve Kahire'de (1323, 1339) basılmış, kitabı ayrıca Abbas Süleyman tahkik edip neşretmiştir (Beyrut 1411/1991). Kâmil Tiftik, *Kadı Beyzâvî'nin Ṭavâli'ü'l-envâr'ının Mustafa Sıdkı'ya Ait Tercümesi* adıyla hazırladığı yüksek lisans tezinde söz konusu tercümeyle Latin harflerine çevirmiştir (1997, MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü).

BİBLİYOGRAFYA :

Beyzâvî, *Ṭavâli'ü'l-envâr* (nşr. Abbas Süleyman), Beyrut 1411/1991; İbn Haldûn, *Mukaddime*, Kahire 1322, s. 254; Taşköprizâde, *Mevzûâ-*

tü'l-ülüm, I, 629-630; *Keşfü'z-zunûn*, II, 1116, 1117; *Osmanlı Müellifleri*, I, 341; II, 53; İzmirlî, *Yeni İlm-i Kelâm*, I, 87; Brockelmann, *GAL Suppl.*, I, 742-743; *İzâhu'l-meknûn*, II, 87; Kehhâle, *Mu'cemü'l-mü'ellifin*, XIII, 122; Uzunçarşılı, *İlmiye Teşkilâtı*, s. 21; M. Sait Özervarlı, "An Unedited Kalam Text by Qadî al-Baydawi: Misbah al-Arwah", *İslâm Araştırmaları Dergisi*, sy. 12, İstanbul 2004, s. 75-125.

YUSUF ŞEVKİ YAVUZ

TAVÂŞÎ

(bk. HADİM).

TAVERNIER, Jean-Baptiste

(1605-1689)

Doğu'ya yaptığı gezileriyle tanınan Fransız seyyahı.

Paris'te doğdu. Babası XVI. yüzyılın sonlarına doğru Anvers'ten Paris'e göç eden, harita ticareti yapan, hakkâklıkla uğraşan Protestan bir aileye mensuptu. Çocukluğu, babasının dükkânında dünyanın çeşitli yerleriyle ilgili haritalar ve gravürler arasında geçti. Yolculuklarına önce Avrupa'yı dolaşmakla başladı. Yirmi iki yaşına kadar Fransa, İngiltere, Hollanda, Almanya, İsviçre, Lehistan, Macaristan ve İtalya'yı gezdi; buralarda konuşulan dilleri öğrendi. Önce askerlik mesleğine girmeyi denedi; Bohemya'da Montagne-Blanche savaşına katıldı (8 Kasım 1620), daha sonra Mantoue kuşatmasında bulundu. 1624-1629 yılları arasında Macaristan kral nâibinin hizmetindeyken Türkler'e karşı yapılan savaşlarda yer aldı. Ardından İtalya'ya gitti. Buradan III. Ferdinand'ın taç giyme törenine iştirak etmek amacıyla Regensburg'a geçti. Taç giyme töreni sırasında Kardinal Richelieu'nün danışmanı ve Doğu işleri sorumlusu Peder Joseph kendisine, İstanbul üzerinden kutsal topraklara gidecek de Chappes ve Saint Liebau adlı iki Fransız soylusuna katılmasını önerdi. Tavernier bunu kabul etti ve Doğu'ya al-tı gezi yaptı. İlk gezisinde yol arkadaşlarıyla birlikte 1631 yılı başlarında kara yoluyla İstanbul'a ulaştı. İran'a gitmeye karar verdiği için onlardan ayrıldı. On bir ay kadar İran'a gidecek kervanı bekledi. Bu süre içinde *Nouvelle relation de l'intérieur du serrail du grand seigneur* başlıklı eseri için malzeme topladı. Katıldığı kervan Tokat-Erzurum-Tebriz yoluyla 1632'de İsfahan'a vardı. İsfahan'da bir iki ay kaldı ve Bağdat-Halep-İskenderun üzerinden 1633'te Fransa'ya döndü. Bu ilk gezisinde

TAVERNIER, Jean-Baptiste

Doğu'nun ticarî önemini kavradı ve 1638'de küçük kardeşi Daniel'i yanına alıp ikinci gezisine çıktı. Marsilya-İskenderun-Payas yoluyla Halep'e ulaştı. Bağdat seferine çıkan IV. Murad'ın ordusunun bir bölümünün ve birçok savaş aracının Fırat üzerinden aşağıya indirilmesine tanık oldu. Katıldığı kervan 1638 Martında Basra'ya vardı. Burada gemiye binerek Bender Rîg'de karaya çıktı ve yoluna devam edip İsfahan'a ulaştı. Tavernier'nin bu arada Hindistan'a kadar gittiği, 1641 yılında Goa'da bulunduğu ve 1643'te Paris'e döndüğü bilinmektedir.

Tavernier üçüncü Asya seyahati için 6 Aralık 1643'te Paris'ten yola çıktı; Livorno'da bir Hollanda gemisine bindi ve Şubat 1644'te Halep'e vardı. Bu defa İsfahan'a Diyarbakir, Urfa ve Musul üzerinden gitti. Uzun süre İsfahan'da kaldıktan sonra Hindistan'a ve Goa'dan Seylan'a ulaştı. Buradan Batavia'ya geldi. Bu sırada daha önce Tonkin'e kadar gitmiş olan kardeşi Daniel'le buluştu. Fakat kardeşi alıştığı sefahat yüzünden öldü. Tavernier 1648 ya da 1649 yılında Ümitburnu'nu dolaşıp Fransa'ya döndü. 18 Haziran 1651'de dördüncü yolculuğuna çıkan Tavernier Marsilya-Kıbrıs-İskenderun yolundan Halep'e gitti. Benderabbas'tan gemiye binerek Hindistan'a hareket etti. Seylan'ı, Machilipatam'ı, Golkonda'yı dolaştı, kara yoluyla Sûret'e vardı. Tekrar Benderabbas'a döndü ve buradan İsfahan'a geldi; Kazvin'deki şenliklere katıldı. Şubat 1655'te Revan-Erzurum yolunu izleyerek İzmir'e ulaştı. Fransa'ya dönmek için gemi beklerken Efes'i görme fırsatını buldu. Tavernier seyahatnâmesinde savaşlardan ve depremlerden sık sık harabeye dönen, fakat yine de ticarî önemini koruyan İzmir'i ayrıntılı biçimde tanıtmakta, Efes'le ilgili bilgiler vermektedir.

Beşinci yolculuğuna Şubat 1657'de başladı. Bu defa kendisine birkaç Fransız tüccarı ve maceracı eşlik ediyordu. İzmir'den çıkıp Tokat, Erzurum, Kars ve Tebriz'i aşarak 1657 yazında İsfahan'a ulaştı. Burada şah tarafından kabul edildi ve çok değerli bir kaftanla onurlandırıldı. İsfahan'da yine uzun süre kaldı ve ardından Hindistan'a gitmek için yola çıktı; daha sonra tekrar İsfahan'a geldi. Paris'e dönüşünün ardından 1662'de bir mücevhercinin kızıyla evlendi.

27 Kasım 1663 tarihinde altıncı yolculuğuna çıkan Tavernier'nin yanında yeğeni Pierre de bulunuyordu. 25 Nisan'da İzmir'de karaya çıktı. 9 Haziran 1664'e kadar burada kaldı. Bu sırada İzmir'de hayli

tahribata yol açan bir depreme tanık oldu. Bu son yolculuğunda yine Hindistan'a kadar gitti. Hindistan dönüşünde dönemin iki Fransız seyyahı Thévenot ve Charadin'le Benderabbas'ta karşılaştı. 1667 sonlarına kadar İsfahan'da kaldı, 1668'de İstanbul'a geldi. Temmuz ayında İzmir'den geçip Fransa'ya döndü. 6 Aralık 1668'de Paris'te bulunuyordu.

Tavernier, Doğu'ya yaptığı gezileri sonunda büyük miktarda servet edinmiş ve bir tüccar olarak meşhur olmuştur. İran ve Hindistan bu ticaretin ana merkezleriydi. Buralarda kurduğu temsilciliklerle ticareti geniş bir alana yaymıştı. Büyük ölçüde elmas ve değerli taşlar üzerine ticaret yapıyordu. Aynı zamanda Fransa'nın Doğu ticaretine katılmasına etkide bulunmuştu. 1669'da XIV. Louis'nin huzuruna kabul edildi. Hindistan'dan getirdiği elmasları krala sattı ve soyluluk unvanları kazandı. Cenevre yakınlarında satın aldığı arazi kendisine Aubonne baronu unvanını sağladı. Ardından Rusya üzerinden İran'a gitmek için hazırlıklara girişti. 1685'te Fransa'da Protestanlar'a özgürlük veren Nantes fermanının yürürlükten kaldırılmasıyla ülkesini terketmek zorunda kaldı. İsveç Krallığı'ndan sağladığı pasaportla Moskova'ya ulaştı. *Mercure de Galante*'de çıkan bir yazı onun 1689 Temmuzunda Moskova'da öldüğünü bildiriyordu. Moskova'daki Protestan mezarlığında tarihi silinmiş bir mezar taşı üzerinde Jean-Baptiste Tavernier adı yazılı bulunmaktadır. Montesquieu'nün Tavernier'den geniş ölçüde etkilendiği ve İsfahan-İzmir güzergâhını yazarken onu kaynak olarak kullandığı bilinmektedir. Fernand Braudel, Tavernier'yi hayranlık duyulacak bir seyyah diye niteler. 2005'te doğumunun 400. yıl dönümünde İsviçreli Philippe Nicolet "Les Voyages en Orient du Baron d'Aubonne" belgeselini çekti. Heykeltıraş Jacques Basler, Tavernier'nin bugün Leman gölü kıyısında Chexbres'te dikili bulunan doğal büyüklükte bir heykelini yaptı.

Eserleri. Tavernier, altı yolculuğunu tamamladıktan sonra çevresi ve belki de XIV. Louis'nin isteği üzerine gözlemlerini Protestan yazar Samuel Chappuzeau'nun desteğiyle kaleme aldı: *Les six voyages de Jean-Baptiste Tavernier qu'il a fait en Turquie, en Perse et aux Indes* (I-III, Paris 1676-1679). Tavernier'nin bu seyahatnâmesinde gezip gördüğü şehirler hakkında verdiği bilgiler ekonomik ve ticarî yönden büyük değer taşır. Burada Anadolu, Irak ve İran'daki kervanların, kervan yollarının, kervansarayların ayrıntılı bir en-

Jean-Baptiste
Tavernier

vanterini yapmıştır. Gezdiği ülkelerde geçerli olan para birimleri, bu paraların karşılıklı değerleri onun ilgilendiği temel konulardır. İran paralarının Türkiye'de özellikle Van yöresinde geçerli sayıldığını bildirmiştir. Seyahatnâmede ayrıca para dolaşımı, ölçüler ve gümrük işlemleriyle ilgili ayrıntılar görülmektedir. Bunların yanında üretim ilişkileri, sanat eserleri, dinler, tarikatlar ve törenler Tavernier'nin eserinde önemli yer tutar. Tavernier gezileri sırasında yakından tanıdığı İran'ı ve Azerbaycan'ı tasvir etmiş, buralarda yaşayan halkların durumunu anlatmış, böylece İran'ın Batı'da tanınmasına büyük katkı sağlamıştır. İzmir, Halep, Bağdat, Erzurum, İsfahan gibi şehirlerden çok canlı olarak söz etmesine karşılık köylerden bahsetmez. Gürcüler, Çerkezler, Kalmuklar, Nogaylar, Ermeniler ve bunların dinleri ve gelenekleri üzerine verdiği bilgilerin büyük bir değer taşıdığına şüphe yoktur.

Seyahatnâme üç büyük cilt halinde basıldıktan sonra çok ilgi çekmiş ve daha ilk baskısı sürerken Amsterdam'da (1678, iki cilt), ardından Paris'te (1692, altı cilt) ve Rouen'de (1712-1713, altı cilt) yayımlanmıştır. Seyahatnâmenin III. cildinin (Paris, 1676-1679) başlığı farklıdır (*Recueil de plusieurs relations et traites singuliers & curieux de J-B. Tavernier*). Burada Japonya, Doğu Hindistan ticareti, Tonkin Krallığı üzerinde durulmaktadır. Bu cilt 1712'de Paris'te tekrar basılmıştır. 1682'de Giovanni Lveti seyahatnâmeyi tek cilt halinde İtalyanca'ya çevirmiş (*Viaggi nella Turchia, nella Persia et nell'inde ... Gio Battista Tavernier Barone d'Aubonne*, Roma 1682), eser 1677'de İngilizce'ye tercüme edilmiş (*The Six Voyages of John Baptiste Tavernier*, London), bu çeviri birçok defa basılmıştır. 1681 yılında da Almanca çevirisi yayımlanmıştır. Eser Türkçe'ye iki defa çev-

rılmıştır. İlk çok özetlenmiş bir tercümedir (XVII. Asır Ortalarında Türkiye Üzerinden İran'a Seyahat, trc. Ertuğrul Gültekin, İstanbul 1980). İkinci çeviri, Stefanos Yeramos'un editörlüğünde bazı ayrıntılara yönelik bilgilerin çıkarılmasıyla hazırlanmış Fransızca versiyonu (Paris 1981) esas alınarak yapılmıştır (Tavernier Seyahatnamesi, trc. Teoman Tunçdoğan, İstanbul 2006). Burada da Anadolu ve İran'daki bilgiler alınmamıştır.

Tavernier'nin bir diğer eseri, İstanbul'da bulunduğu 1631 yılında derlediği bilgileri 1675'te kitap haline getirdiği *Nouvelle relation de l'intérieur du serral du grand seigneur* adını taşır (Paris 1712). Eser yazarın Paris'te basılan *Recueil de plusieurs relations...* başlıklı kitabının içinde de yer almıştır (s. 351-564). Burada Topkapı Sarayı esas alınmış ve sarayın dışı ve içi tanıtmıştır. Tavernier bu konudaki bilgileri iki kişiden aldığı yazar. Bunlardan ilki Sicilyalı olup sarayda elli beş yıl hazinedarbaşı sıfatıyla görev yapmış, daha sonra gözden düşerek Bursa'ya sürülmüş ve oradan Hindistan'a kaçmıştır. Paris doğumlu olan diğeri de hazine görevlilerindedir. O da beş yıl hizmetten sonra saraydan çıkarılmıştır. Tavernier eserinde Osmanlı yönetim kadrosu ve bunun kökenleri üzerinde durmuş, saray ve devlet düzenini ele almıştır. Eserinde sarayın birinci avlusundan ve buradaki hastahane kısmından başlayıp ikinci avlu, mutfak, arz odası, iç oğlanları, iç hazine, elçi kulları gibi konulara yer vermiştir. Kitap yayımlandığı sıralarda İngilizce'ye çevrilmiş (*A New Relation of the Inner-Part of the Grand Seignor's Seraglio*, London 1677), iki defa da Türkçe'ye tercüme edilmiştir (*Topkapı Sarayında Yaşam*, trc. Perran Üstündağ, İstanbul 1984; *Büyük Senyörün Sarayı. Bir Fransız Seyyahın Gözüyle Topkapı Sarayında Yaşam*, trc. Halûk Yanardağ, İstanbul 2005).

BİBLİYOGRAFYA :

Montesquieu, *Lettres persanes*, Paris 1949, tür.yer.; Ch. Joret, *Jean-Baptiste Tavernier*, Paris 1886; N. Iorga, *Les voyageurs français dans l'orient européen*, Paris 1928, s. 65; N. M. Penzer, *The Harem*, London 1936, tür.yer.; V. V. Barthold, *La découverte de l'Asie* (trc. B. Nikitine), Paris 1947, s. 135-136; F. Braudel, *la Méditerranée et le monde méditerranéen à l'époque de Philippe II*, Paris 1966, I-II, bk. Index; N. Steensgaard, *Carraks, Caravans and Companies: The Structural Crises in the European-Asian Trade in the Early 17th Century*, Odense 1973; Suraiya Faroqhi, *Osmanlı Tarihi Nasıl İncelenir* (trc. Zeynep Altok), İstanbul 1999, s. 15-16, 193, 199; S. Yeramos, "Tavernier, Jean-Baptiste", *DBİst.A*, VII, 227-228.

ZEKİ ARIKAN

TAVİL

(الطویل)

Aruz sisteminde bir bahir.

Haflî b. Ahmed'in aruz sisteminde "muh-telife" denilen birinci dâirenin ilk bahrini oluşturur. İbn Manzûr buna **tavîl** (uzun) denilmesinin sebebini şöyle açıklar: "Tavîl bahrinin aslı (sâlim ve sahih şekli) kırk sekiz harften meydana gelir. Arap aruzunda diğer dört dâirede bulunan bahirlerin harf sayısı birinci dâireye göre daha azdır, en fazla olanı kırk iki harften oluşur. Ayrıca tavîl vezninin tef'ileleri vetedle (üç harfli ses grubu) başlamış ve sebeple (iki harfli ses grubu) devam etmiştir. Veted sebepten daha uzundur" (*Lisânü'l-'Arab*, "tv1" md.). Eski Arap şairlerinin bu vezinde çokça şiir söylemelerinden dolayı "rekûb" (binek hayvanı) adıyla da anılmıştır. Armonik yapısı ve taşkın hislerin ifadesine elverişli durumuyla hamâse, fahr, medih, kasas, risâ, i'tizâr ve itâb gibi temalarda en uygun bahir kabul edildiğinden kadîm şiirin yaklaşık üçte biri bu bahirde yazılmış, büyük şairlerin şiirlerinin çoğu tavîl ve basit bahirlerinde şekillendirilmiş, İmruülkays b. Hucr ve Tarafe'nin muallakalarıyla Şenferâ ve Ebû'l-Alâ el-Maarrî'nin lâmiyyeleri tavîl bahrinde nazmedilmiştir. Tavîl iki tef'ilenin tekrarıyla meydana gelen birleşik bir bahir olup basit bahirlerden mütekâribin "feûlün" tef'ilesiyle hezecen "mefâilün" tef'ilesinden ortaya çıktığı kabul edilir (Celâl el-Hanefî, s. 143).

Tavîl bahri Arap şiirinde müsemmen, müseddes ve murabba nazım şekillerinde görülür. Sekiz tef'ileli yapı tavîlin aslı biçimini oluşturur. Dört tef'ilesi birinci, diğer dört tef'ilesi ikinci mısradaki yer alır:

فعولن / مفاعيلن / فعولن / مفاعيلن

فعولن / مفاعيلن / فعولن / مفاعيلن

---- / --- / ---- / ---

---- / --- / ---- / ---

Bu yapıdaki şiirin darblarında (ikinci mısraın son tef'ileleri) beyitler arası kafiye birliği zorunludur. Müsemmen tavîl, aruzuna (beytin birinci mısraının son tef'ilesi) bağlı olarak çeşitli şekillerde gelir. Bu yapının bir aruzu ve dört darbu vardır. Aruzu makbûz olarak "مفاعِلن" vezindedir. Sadece musarra' beyitte aruz darba vezin ve kafiye bakımından uyar. Şu beyitte aruz darba uygun vezinde sâlim (zihaf ve illetsiz) olarak gelmiştir:

أخلاي كفوا عن ملامي وعن عدلي
فإنني عن العذال في أشغل الشغل

فعولن / مفاعيلن / فعولن / مفاعيلن

فعولن / مفاعيلن / فعولن / مفاعيلن

---- / --- / ---- / ---

---- / --- / ---- / ---

(Dostlarım, beni ayıplamaktan ve kınamaktan vazgeçin, çünkü benim kınayanlarla uğraşacak hiç vaktim yok; Cevherî, s. 5). Müsemmen tavîl aruzunun darbu dört farklı biçimde gelir. Birinci darbu sâlim olarak "مفاعيلن" vezindedir; Tarafe'nin şu beytinde görüldüğü gibi:

أبا منذر كانت غرورا صحيفتي
فلم أعطكم في الطوع مالي ولا عرضي

فعولن / مفاعيلن / فعولن / مفاعيلن

فعولن / مفاعيلن / فعولن / مفاعيلن

---- / --- / ---- / ---

---- / --- / ---- / ---

(Ey Ebû Münzir! Ben ömür boyu birçok entrikaya tanık oldum. Bu sebeple size malımı ve şerefimi isteyerek vermiş değilim). İkinci darbu kendisi gibi makbûz olarak "مفاعِلن" vezininde gelir. Tarafe'nin şu beytinde görüldüğü gibi:

ستبدي لك الأيام ما كنت جاهلا
ويأتيك بالأخبار من لم تزود

فعولن / مفاعيلن / فعولن / مفاعيلن

فعولن / مفاعيلن / فعولن / مفاعيلن

---- / --- / ---- / ---

---- / --- / ---- / ---

(Günler bilmediğin şeyleri sana gösterecek ve yol azığı vermediğin [görevlendirmediğin] kimseler sana haberler getirecek; Zemahşerî, s. 71). Üçüncü darbu mahzuf olarak "فعولن" vezindedir; şu örnekte görüldüğü gibi:

ولا خير في من لا يوطن نفسه
على نائبات الدهر حين تنوب

فعولن / مفاعيلن / فعولن / مفاعيلن

فعولن / مفاعيلن / فعولن / مفاعيلن

---- / --- / ---- / ---

---- / --- / ---- / ---

(Dönüp dolaşan zamanın belâlarına karşı nefsinin alıştırmayan kimsede hayır yoktur). Dördüncü darbu mahzuf-müsebbah olarak "فعولان" vezininde gelir. İmruülkays'ın şu beytinde görüldüğü gibi:

أحفظ لو حاميتم وصبرتم
لأنيت خيرا صادقا ولأرضان

فعولن / مفاعيلن / فعولن / مفاعيلن

فعولن / مفاعيلن / فعولن / مفاعيلن

---- / --- / ---- / ---

---- / --- / ---- / ---

(Ey Hanzale ve ailesi! Sizler, bizi himaye etseydiniz ve sabretseydiniz sizi sâdik biri olarak hayırla över ve sizden hoşnut olurum).

Tavîl bahrinin altı tef'ileli şekline meczû tavîl denilmektedir. Birinci ve ikinci mısralarda üçer tef'ile bulunur. Mısralarından